

LIGA ROMÂNĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

ÎNTRU

INTERESELE UNITĂȚII CULTURALE A TUTUROR ROMÂNILOR

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ

Anul IV — No. 10.

7 Martie 1899

DELIMITARE NAȚIONALĂ

Se pare că guvernul austriac începe a intra, *post tot discrimina rerum*, pe o cale mai dreaptă și mai solidă în privința soluțiunii ce trebuie să dea chestiunii naționalităților din Austria și în deosebi celei din Boemia.

Ziarele vieneze anunță că contele Thun lucrează la un proiect de rezolvire, proiect al cărui principiu conducător este *delimitarea naționalităților* din Boemia.

Revista noastră a susținut dela început și pînă astăzi, mai mult și mai ferm de citori care alto rgan de publicitate, că *prima condițiune* pentru o rezolvire serioasă a chestiunii naționalităților din Austro-Ungaria este *delimitarea* popoarelor după marile lor hotare etnice.

Acest postulat îl formaseră mai întîiu Slavii și Românii din Austria, prin anii 1848, dar în curînd ei l'au părăsit și, luîndu-se după Poloni și Unguri, ei au accentuat cu toții teoria drepturilor istorice, teorie care condamnă ori-ce fel de delimitări a popoarelor ca fiind «*neistorice*» și ca tot a-tîtea atentate la principiile despre «*integritatea și indivizibilitatea*» monarhiei și a singuraticilor ei țări; două principii ce cadrează în mod minunat cu pretențiunile de supremație a unora asupra altora.

Germanii din Austria, cari nu voiau să auză de egala îndreptățire a naționalită-

ților, nu voiau să știe nici de crearea unor astfel de zone naționale. Doctrinari cum sunt din fire, ei și-au închipuit că au să poată păstra hegemonia în imperiu, și deși ei însuși nu aveau nici un pergament istoric la care s'ar fi putut provoca spre a-și legitima vr'un drept istoric la această excepțională situațiune, pe care o reclamau, ei totuși cochetau cu . . . «tradițiunile istorice» căutînd a produce impresiunea, că de oare-ce imperiul ar fi avut mereu o dinastie germană, *de aceea* (ce mai logică!) lor li s'ar fi cuvenind supremația, iar imperiul ar trebui să-și păstreze caracterul german.

În 1867 dinastia fu nevoită să cedeze pe toată linia în fața tribulațiunilor maghiare și să facă în teorie din drepturile istorice unicul drept de existența a popoarelor. Practica firește desminte teoria. După Unguri au urmat Cehii cerînd tot mai sgomotos recunoașterea drepturilor istorice ale Boemiei. Abia atunci se deșteptară Nemții și începură să vază, că teoria dreptului istoric vor fi avînd interes s'o susțină Ungurii și Polonii, dar în nici un cas Nemții și alte națiuni din imperiu. Incet încetișor Nemții începură a bănuî că adică delimitarea națională nu numai că nu însemnează vr'o «*sfișiere a țării*», ci constituie un imperativ categoric pentru existența lor națională în mijlocul Slavilor.

Cu toate acestea, ei cereau această delimitare numai așa cu jumătate de gură,

cum am zice, pentru că nu prea erau nici ei însuși pe deplin convinși de trebuința acestei arondări; nu prea vedeau posibilitatea practică și țineau seamă de împotrivirea și amenințările Cehilor.

În mijlocul casaului în care se svîrcoleşte Austria, guvernul ei actual cătînd căi de scăpare, a nemerit, se vede, aceasta a delimitării geografice a popoarelor.

Germanii par mulțumiți cu punerea în practică a acestei idei; Cehii din potrivă, sunt iritați din cauză că țara «lor», Boemia, are să fie «ruptă» în bucăți.

Cu toate acestea, guvernul Austriei este hotărît a delimita pe cele două națiuni din Boemia, creînd astfel un teritor curat german, altul curat ceh, și unul mixt.

Principiul e bun; felul însă cum se practică ni se pare puțin potrivit. Și iată de ce: teritoriul acela «mixt» are să constituie un măr de ceartă între cele două națiuni. Pe lângă aceea e absurd a aștepta dela Cehi să tacă în fața acestui proiect al guvernului, cît timp guvernul nu ține să institue pe teritoriile naționale largi sfere de autonomie. Dar în fine, să zicem că ar fi un început și că cu timpul principiul delimitării va fi dezvoltat și aplicat în toate chestiunile de naționalitate.

Și precum guvernul austriac a ajuns în fine la convingerea, că este de neapărată trebuință a separa naționalitățile, tot așa se va convinge el, că această delimitare națională va trebui generalizată în întreg imperiul și că va trebui să fie însoțită de o constituție federativă, dacă e ca pacea între deosebitele națiuni să poată deveni o realitate.

Delaolt.

Baloane de încercare

Oficina publicistică a guvernului maghiar s'a pus din nou pe lucru ca să-și dovedească existența. Iată ce publică semi-oficiosul *Magyar Ertesítő*:

Camera, care va eși din viitoarele alegeri se va înmulți cu un nou partid. Contopirea partidului național în partidul liberal și programul cabinetului Szell, care prevestește o nouă epocă, a îndemnat pe bărbații politici conducători ai Românilor din Ungaria, să iasă din atitudinea lor pasivă de pînă acum față de politica guvernului. Un comitet va lansa *apeluri secrete* (!) în care va provoca pe proprietarii și preoții de încredere, să înainteze comitetului listele alegătorilor din cercurile românești, și să designeze persoanele de încredere. Din acțiunea aceste se poate conchide, că la viitoarea campanie electorală Români vor părăsi pasivitatea și vor păși pe terenul de luptă politică. Punctele programului viitorului partid se vor satori într-o conferință, ce se va ținea în curînd. Programul acesta va îmbrățișa interesele Românilor și nu vor sprijini guvernul, decît în casuri singuratică. La noul partid probabil, că se vor alătura și deputații sași.

Că Ungurii ar fi dorind o astfel de «soluțiune», în urma căreia daputații naționalităților să sprijinească guvernul maghiarisator — aceasta o credem. Ceea ce nu credem însă este, că s'ar găsi peste munți un «partid românesc» care să facă o asemenea politică.

O broșură contra Maghiarilor

Zilele acestea apărut o broșură germană ce poartă titlul: «*Ungaria maghiară și Tripla Alianță*». Este iscălită de un pseudonim, Hungaricus.

Nu știm cine va fi autorul, dar trebuie să constatăm că el operează cu *argumente românești* în această chestie, arătînd și el că politica de maghiarisare constituie o permanentă primejdie pentru Intreita Alianță, căci ea slăbește forțele, de rezistență ale întregii monarhii habsburgice.

„Intransigență transigentă“

Absurditatea asta este un product al spiritului crăesc unguesc. Și iată cum:

Semioficiosul *Magyar Ujság* într'un prim articol spune noilor membri din partidul liberal că: «...*Széll Kálmán* este aderen-tul acelei școale, care nu cunoaște tran-sacții asupra principiilor. *Pe terenul prin-cipiilor Széll e intransigent*. Toți aceia-cari primindu-i programul s'au înrolat sub steagul lui, trebuie să accepteze fără re-servă această concepțiune ca directivă și pentru ei. Széll nu e omul cu care, — a-supra căruia s'au în contra căruia s'ar pu-tea pacta pe principiile. Nu-i vorbă sunt situații, când în interesul țării se poate pași și pe terenul compromisurilor, dar și atunci numai pentru modul de lucrare pentru amănunte. *Intransigent în principii, dar transigent în modul de aplicare al principiilor*», — așa spune «*Magyar Ujság*» că e Széll Kálmán.

Concepțiunea realistă a vieții

D. dr. *Alexandru Mocioni* publică, cu o-casia intronizării Metrop. Mețianu, un remar-cabil articol în *Telegraful Român* din Sibii, în care, după ce excuțe conflictul ce există între concepția realistă și idealistă a vieții face următoarele judicioase reflecțiuni cari merită a fi cetite cu atențiune deosebită de către toți Românii cari doresc o se-rioașă înaintare culturală.

Ca și o stîncă în mijlocul valurilor furtunoase, așa stă biserica astăzi izolată în mijlocul curen-telor dușmănoase ale acestei direcțiuni moderne, în contra cărei influențe nici statul, nici societate-a nu s'a putut imunisa pe deplin.

«*Concepțiune realistă a vieții*» se zice acea-stă direcțiune. Realistă, căci potențele ideale ale vieții nu le privește de potențe reale, ci numai pe niște prejudețe și iluziuni ale spiritelor naive și prin urmare nu le-a trebuie nici o valoare *reală*,

sau *numai* într'atita încit ele pot fi utilizate de către «*realiștii practici*» spre exploatarea spi-ritelor naive. Cam astfel se poate precisa spi-ritul acestei moderne direcțiuni realiste.

Pe lângă o astfel de concepțiune a vieței, n'are să ne surprindă de fel devalvarea generală a conceptelor și principiilor morale, ce o putem constata pretutindenea și, durere, în deosebi în patria noastră proprie. N'are să ne surprindă, dacă vedem d. e. cit de rapid a decăzut la noi în țară morala publică și privată în ultimile de-cenii; dacă vedem cum sentimentele religioase chiar și ale masselor populare, astăzi încep deja a se slăbi ici coala prin favorisarea legilor țării, inspirate de acest curent; dacă vedem că, re-negatismul la noi în țară se taxează astăzi de o virtute patriotică, iar patriotismul se privește de către o ceată de oameni drept o marfă de tîrg, ba că stîrpirea celor mai elementare sen-timente de pietate către părinții și cinstitul lor nume de familie, erezit nepătat dela ei, — as-tăzi, la noi în țară — a devenit pentru clase în-tregi ale societăței un mijloc indispensabil de subsistență materială.

Ei bine, — ridicarea slăbiciunilor de caracter la rangul virtuților, și degradarea virtuților la nivoul unor articoli de comerț: oare astfel de aparițiuni nu constituie neînduioasele criterii ale decadenței morale?!

Vedem și aci: doctrinele false corump mora-vurile bune ale popoarelor. Căci — fals este rea-lismul acela, care în ordinea fizică a lucrurilor nu cunoaște alte potențe reale, decit: împins și presiune, iar în ordinea morală a vieței, nu alte decit: principiul celui mai tare și al egoismu-lui. Istoria ne învață tocmai contrarul: în viața popoarelor potențele ideale sunt cele mai efi-cace potențe reale, virtuțile cetățenilor, libertate-a, dreptatea, morală în viața publică; aceste potențe ideale sunt acele potențe reale, cari în-temeiază și garantează prosperarea, gloria și în-florirea statelor și a popoarelor, iar *demoralisa-rea* distruge organismul lor, și duce spre pră-pastie state și popoare.

Trăim într'un period de tranșițiune. Două di-recțiuni a vieței, diametral opuse: idealismul și pseudo-realismul stau în luptă crîncenă, iar noi ne găsim în mijlocul acestei lupte gigantice, a cărei isbîndă are să decidă poate pentru secolii asupra sorței popoarelor și a civilizațiunei. As-tăzi pseudo-realismul este încă cuceritor. el și-a cucerit state și clase conducătoare ale so-

cietăței, iar unicul asil al idealismului este singură numai biserica, care în toate formele sale în toate timpurile și la toate popoarele după firea ei genuină, are să reprezinte direcțiunea ideală a vieței în evoluțiunea omenească.

De aci putem pricepe că: de ce este îndreptat curentul anti-idealismului îndeosebi și în prima linie în contra bisericeii,—și că: de ce astăzi biserica *isolată*, în mijlocul curentelor dușmănoase ale statului și ale societăței?

De aci putem judeca toată gravitatea situațiunii, în care se află astăzi biserica.

De aci putem cuprinde totodată și importanța imensă, ce o are misiunea culturală a bisericeii în viața popoarelor; putem cuprinde și spiritul adevărat al acestei misiuni culturale, care nu poate fi altul decît: *spiritul moralității*.

Scurt: *misiunea culturală a bisericeii este moralizarea popoarelor*.

Aceasta este misiunea fie-cărei bisericeii.

* * *

Biserica noastră națională însă are să urmeze în misiunea sa culturală o țintă îndoită: **moralizarea și conservarea națională a poporului român**; căci biserica noastră ca parte integrantă a românismului genuin, este *biserica națională*. Iar ținta îndoită a misiunii sale culturale este îndoit de grea, căci în zilele noastre poporul român nu numai în moralitatea sa, ci și în existența sa națională este amenințat de spiritul pseudo-realist, ce domnește astăzi în Ungaria.

Prost raționament

O gazetă unguerească, *Egyetértés*, publică deunăzi o știre în care spune că un prefect dela noi, d. Vrăbiescu, ar fi bătut pe cîți-va țărani pînă la sînge torturîndu-i într'un chip nemai pomenit de barbar, etc.

După ce termină cu această știre, ziarul unguerească face apoi observația: *«Iată dar țara aceea, de care meru visează Valahii noștri»*.

Cu alte cuvinte, feriiți-vă să nu o pățiiți și voi așa—cam aceasta e raționamentul ziarului la adresa Românilor de peste munți.

Ce mărginiți mai trebuie să fie acești gazetari ungueri, care își închipuiesc, că cu asemenea observațiunii prostești dar *sublimiale* vor răuși sa înstrăineze pe Românii de acolo de noi!

Prigonirea Sașilor

S'a început de un cîrd de vreme o a-prigă prigoană și împotriva *Sașilor* din Transilvania, mai ales împotriva celor ce se numesc *«verzi»*, pentru atitudinea lor mai energică, față cu Unguri.

D-l *Rudolf Dörschlag*, redactorul foaiei *Sașilor verzi «Kronstädter Zeitung»* din Brașov a fost osîndit de către Curtea cu jurați din Tîrgul Mureșului la *trei luni închisoare și 100 fl. pedeapsă bănească*. Afară de asta din cauțiia foii s'au luat *1.000 fl.* fiind-că în chipul acesta mai ușor se putea ajunge țalul propus: d'a nimci foaia. Bravul Sas a făcu apelație în potriiva sentinței. Curia a *nimicit* acea parte a sentinței care se referă la confiscarea miiei din cauțiunea foaiei și a îndrumat curtea cu jurați din Tîrgul Mureșului ca să aducă o nouă sentință. Aceasta a și ținut o nouă pertractare și s'a milostivit a lăsa pe jumătate, adecă hotări a trage din cauție 500 fl. Dörschlag a făcut recurs și în potriiva acestei sentințe. Fără folos însă, căci a fost respinsă apelata. Redactorul Dörschlag și-a și început pepeapsa, care așa credem, nu va sluji de mijloc la apropierea Sașilor de poporul maghiar.

De asemenea profesorul gimnasial din Sighișoara, d-l dr. *Hans Wolf* a fost osîndit la 14 zile închisoare și 50 fl. amendă, pentru o vorbire rostită într'o întrunire publică și în care procurorul a aflat ațitare în contra «ideei de stat» și a nației maghiare. Acusatul a făcut apel, dar tabla regească a confirmat sentința fo-ului prim Era de prevăzut.

D'ALE NOASTRE

Educația națională

I.

De ani de zile apar și la noi aproape zilnic fel de fel de articole privitoare la învățămînt, la metode de predare, la «trepte» etc. Cetindu-le, capeți impresia unei porniri exaltate și febrile de «a respîndi cunoștințele», de a îngheșui în mințile crude ale copiilor o sumedenie de noțiuni de o foarte problematică valoare.

Valoare foarte problematică, — mai ales din punctul de vedere al intereselor Statului Român.

Dar înainte de a zice un cuvînt în această privință, trebuie să reținem un lucru: că cu toate reformele noastre, noi nu avem o politică a instrucțiunii publice, cu alte cuvinte *nu avem o țintă lămurită* spre care ar trebui să tindem.

La întrebarea: *care e scopul instrucțiunii publice*, răspunsul e numai decît la îndemînă, dar și banal: «*să respîndim cultura.*»

Foarte bine; numai că vorba asta spune prea mult, sau — nimic, după cum o înțelegeți.

«*Cultură!*» Dar credeți, că *Luccheni, Caserio, Angiolito*, că leghionul de pungași «superiori», ale căror nume le întîlnim zilnic în coloanele ziarelor, nu au avut și nu au și ei «*cultură?*» Ba, cei mai mulți dintre ei reprezintă ultima expresie a «*culturii*», cum aceasta se înțelege de obicei.

Vrea cineva, să ajungă ca și școalele noastre să înceapă a produce asemenea roade? Deja se găsesc în țară o mulțime de indivizi «*culți*», cari propagă idei anarhiste, idei de răsvrătire în contra Statului, tendințe de internaționalizare și de cîntopire în umanitarism.

Nu-i mirare. Am copiat și noi sistemul de învățămînt din străinătate, fără a ne da seama, că noi abia suntem la începutul vieții ordonate de Stat și că nu se poate, ca imitînd orbește clișeurile învățămîntului străin să dăm generațiunilor noastre o orientare serioasă în viață.

Cele mai multe sisteme de învățămînt din străinătate sunt greșite în chiar temeliile lor; așa le-am primit și noi. De ce să ne mirăm deci, că rezultatele negative sunt la fel?

Statul, din punctul său de vedere, ar trebui să înțeleagă odată, că numai atunci ar putea el legitima administrarea învățămîntului public, *dacă ar urmări un scop concret.*

Ei bine, eu cred că *nu numai răspîndirea cunoștințelor trebuie să fie prima și constanta preocupare a Statului*, ci tendința de a da viitoarelor generațiuni de cetățeni o *educație conformă cu interesele permanente ale Statului.* Dacă Statul nu urmărește această tendință în primul loc, atunci, firește, e explicabil ca într'un timp el să se vadă atacat în temeliile sale de către proprii săi fii. El pățește în acest cas, ceea ce pate ori-ce tată care nu s'a îngrijit de educația copiilor săi, el este amenințat de către aceia pe cari i-a ocrotit și crescut.

Din nenorocire, și noi ca și alte State nu ne preocupăm decît de ideia, ca băeții să capete multe cunoștințe.

O asemenea preocupare unilaterală nu merită sacrificiile enorme pe cari le face Statul. N'are cineva decît să știe ceti, și n'ai decît să-i dai în mîină o mică enciclopedie de *Larousse; Mayer, Brokhaus*, etc. de vr'o cîteva sute de pagini și el poate avea în fiecare moment cunoștințele cele mai exacte despre orice lucru din lume.

Poate corespunde o astfel de direcție a învățămîntului intereselor mari ale Statului?

Vom discuta această chestie în numărul viitor.

Stan.

Despre Bánffy-Szell

Organul partidei populare catolice, «*Alkotmány*» publică în numărul său dela 8 I. c. o scrisoare, ce zice, că i-a trimis-o «un Român». și încă din Brașov. Scrisoarea se ocupă cu politica lui Bánffy față de Români. Scrisoarea spune la început, că toți au întîmpinat cu bucurie căderea lui Bánffy, deoarece ce

această cădere ar fi «înlăturarea unei pietri mari din calea rezolvării cesiunii naționalităților». Zice apoi îndată, că agrațiarea condamnaților în procesul Memorandului mulți dintre Români au întâmpinat-o cu sinceră bucurie. Ba chiar și cele șoviniste foi au prezentat lucrul ast-fel, că rezultatul va fi «dorita apropiere din barta naționalităților». Bánffy însă a pus la cale agrațiarea numai cu scop de a-se certa Româniunii cu alți», căci el știa bine cum să facă pe Români să se certe între sine. Pentru a face aceasta, nu i-se părea rău nici un mijloc. . .

Scrisoarea spune mai departe, că Româniunii voră în diferite rînduri să se organizeze, dar Bánffy nu li-a permis nici un fel de adunare, ci li-a confiscat dreptul de întrunire tocmai pe baza §-lui 1 din art. de lege 44 din 1868, la care Româniunii obcinuiau a-se provoca în apărarea drepturilor lor. În astfel de împrejurări — continuă scrisoarea — printre Români a cuprins tot mai mare teren părerea, că este mai consult a-se depărta tot mai mult de viața publică maghiară, . . . iar azi lucrările stau așa, încit nici vorbă nu poate fi despre eșirea din pasivitate dacă nu vrem, ca cu ocaziunea alegerilor să facem din Ardeal o bae de sînge.»

Alegerile, ce le-a făcut Bánffy în Neutra Stomfa și Csacza nu sunt specialități bánffyane. El a învățat aceste în Ardeal, unde a crescut în ura și desprețuirea poporului, și unde dela 1869 pînă la 1879 Româniunii au suferit toate crimele electorale, ce numai se pot comite. Dela 1879 Româniunii le e imposibil a mai alege deputați de al lor în dietă. . .

Spune mai departe, că ideia conducătoare a lui Bánffy era depărtarea cît mai mare a Româniunii de către Maghiari, pentru-ca să-i poată acusa de trădare de patrie și a-i bănuși de gravitate în afară. Din cauza aceasta — zice — căderea lui Bánffy este însoțită nu numai la Maghiarii nepreocupați, ci și la Români de «blestem și ură».

În fine scrisoarea spune, că Româniunii n'asteaptă mult dela fusiune; iar în cît privește pe Col. Szell, care a vestit legea, dreptul și dreptatea, asteaptă dela el, vezi Doamne, «să respecte legea de naționalitate».

Bine însă să se noteze, că autorul scrisorii se mărturisește printre șire de «oportunist», care dorește, ca «pe Maghiari și Români să-i aducă într'o singură tabără» (!)

DEMOCRAȚIA

De mai bine de un secol se vorbește pe toate tonurile despre democrație, în ziare, în cărți, în adunări, în întruniri publice și particulare. Se știe oare exact despre ce se vorbește? Ai putea să te îndoiești, dacă îți dai seamă despre confuziunea ce domnește în discuțiunile în care acest cuvînt este folosit, și inconvenientele ce rezultă din ea.

*

Cuvîntul și ideia democrației ne vin de la Greci. Democrația era pentru ei o formă de guvernămînt, în care puterea suverană aparținea poporului. În cartea sa despre *Politica*, Aristotel a dat acestui cuvînt o definițiune mai strînsă. El distinge întiu, sub trei forme, șase specii de guvernăminte, și fiecăruia el îi dă un nume deosebit. Cele trei forme sunt determinate prin aceea «că puterea suverană este exercitată de către un singur om, sau de către un număr restrîns, sau de către toți. Sub fiecare din aceste trei forme, guvernul poate fi bun sau rău; el e bun, dacă scopul său este utilitatea comună; rău, dacă el lucrează în profitul intereselor particulare. Guvernul unuia se chiamă *monarhie*, dacă e bun; iar *tiranie*, dacă e rău; acela compus din cîțiva se numește *aristocrație* sau guvernămîntul celor mai buni; iar *oligarhie*, dacă e rău; acela al tuturor sau al celui mai mare număr se numește, dacă e bun *politeia*, adică guvern propriu zis; dacă e rău se numește *democrație* (1).»

Să scoatem din această clasificare, asupra căreia nu vom insista, mai multe puncte și în primul rînd două adevăruri fundamentale, anume 1) că calitatea unui guvernămînt depinde de direcțiunea sa, iar nu de

(1) *Politica*, C. III, c. v.

forma sa; 2) că guvernămîntul bun este acela care are de scop utilitatea comună, iar cel rău este acela care are scopul de a înainta utilitatea particulară a guvernărilor. Să notăm că în gîndul lui Aristotel, guvernarea de cătră toți, dacă e bună, constituie guvernămîntul prin excelență, guvernămîntul normal; numai cînd el este rău, se numește *democrație*, cuvînt, care, prin definițiune, s'ar lua totdeauna în sens rău.

Dar în continuarea scrierii sale, Aristotel, ca mulți alți scriitori, perde din vedere prima sa clasificățiune și definițiunea pe care a dat o. El parcă uită guvernămîntele bune, ca fiind ideale fără realitate, și se ocupă numai de cele rele. Considerațiunile sale asupra tirăniei conțin aproape întreaga carte a lui Macchiavel despre *Principe*, dar nici cele pe care el le-a consacrat oligarhiei și democrației nu sunt mai puțin remarcabile. Brăzdînd subiectul său, el pune față în față oligarhia și democrația și le diferențiază prin aceasta: «că oligarhia este guvernămîntul numărului celui mic, al bogăților; iar democrația al numărului celui mare, adică a săracilor. Tirînd de etimologie și de obicei, filosoful dă cuvîntului democrație sensul curent pe care l'a consemnat pînă în ziua de azi în limbele moderne.

Cu toate acestea, acest cuvînt ia astăzi mai multe semnificațiuni. *Tocqueville* și un mare număr de alți scriitori înțeleg sub cuvîntul «democrație» o totalitate de așezăminte sociale, de legi, de moravuri particulare societăților moderne și cari constituiesc pînă la un punct caracterul lor; în realitate acest caracter a fost găsit în Statele Unite și în decretul de căpetenie, ale legislatorilor revoluțiunii franceze. E o bună bucată de vreme de cînd oamenii aspiră la o stare socială în care justiția să ocupe un loc mai mare decît în stările anterioare, și mulțimea scriitorilor timpu-

lui nostru a dat acestui ideal numele de democrație.

Apoi au venit accepțiunile derivate, metonimiile scumpe oratorilor și fatale oricărui idei științifice. S'a dat numele de democrație însuși poporului, în deosebi clasei celei mai numeroase și celei mai sărace. Atunci s'a început a se vorbi de impositiv democratie, de legi democratice, de reforme democratice, etc. În fine mulți au înaintat pe această cale pînă ce au perdut din vedere forma guvernămîntului, vorbindu-se de «*democrație cesariană*», despre guvernămîntul în care puterea suverană, executată decătră unul, ar funcționa în interesul particular al săracilor.

Astfel cuvîntul democrație se folosește în patru accepțiuni deosebite, și anume:

1) Forma guvernămîntului în care puterea suverană aparține poporului, cu alte cuvinte tuturor sau sau numărului celui mai mare;

2) Totalitatea instituțiilor sociale întemeiată pe libertatea și egalitatea înaintea legilor, sau pe egalitatea condițiilor;

3) Guvernămînt, oricare i-ar fi forma, dirijat în interesul particular al marelui număr al celor săraci spre egalitatea condițiilor, cu sau fără libertate;

4) Marele număr al săracilor considerați în localitatea lor, personal.

Cele două accepțiuni dintîiu sunt unicele pe care le întîlnim în scrierile speculative care au un caracter științific. Cele două din urmă sunt folosite mai ales decătră oratori și scriitori populari.

Examinînd puțin fondul lucrărilor sociale, noi vom studia cuvîntul și vom înțelege poate cauza pentru care domnește atîta confușiune în discuțiunea în care acest cuvînt s'au întrebuițat.

(Va urma.)

Instalarea Metropolitului Mețianu

Dăm în cele următoare un resumat din ziarele de peste munți despre instalarea noului Metropolit român.

Festivitatea instalării noului Metropolit s'a săvârșit în biserica catedrală din Sibiiu-Cetate, cu pompa cuvenită. De cu vreme s'au adunat în biserică membrii congresului național electoral, membrii deputațiilor din archidieceasă și din întreaga Metropoliă, precum și fruntași români din Sibiiu și din toate părțile Transilvaniei și Ungariei și de ambe confesiunile. Dela biserică preoții celebranți, îmbrăcați în sfitе și urmați de membrii congresului național-bisericesc, s'au dus la reședința metropolitană, ca să aducă pe noul ales. Pe la 8¹/₂ oare s'au întors în biserică, aducînd pe I. P. S. Sa *Ioan Mețianu* îmbrăcat în ornat episcopesc cu mitra și cu cîrja. Comisarul reg. și președintele congresului electoral, archimandritul *Pușcariu*, îndată după sosirea arhierelui, — care dimpreună cu preoții s'au așezat stînd în picioare la dreapta în fața mesei presidiale — a cetit răspunsul venit de la guvern la reprezentațiunea congresului electoral și actul de aprobare al alegerii, și după aceea a salutat pe Metropolitul ales și întărit printr'o vorbire frumoasă și călduroasă, introducînd-l și accentuînd îndeosebi recunoștința congresului și a întreg clerului român grorient din Transilvania și Ungaria pentru Majestatea Sa, care a întărit alegerea bărbatului doririlor lor.

La această introducere și bineventare, adeseori sgomotos întreruptă de strigări îndelungate de «să trăească», a răspuns Metropolitul, urcîndu-se pe treptele scaunului arhieresc, printr'o cuvîntare memorabilă, care a făcut o adîncă impresiune asupra întregii obște. Metropolitul a arătat, cum își înțelege chiămarea sa înaltă și sfîntă și cum se va strădui a corespunde așteptărilor, ce le-a pus într'însul congresul, implorînd ceriul, ca așa să-i ajute, cum I. P. S. Sa este ferm hotărît de a lucra din toate puterile sale pentru împlinirea acestei chiămări și a acestor aștep-

tări pentru binele și fericirea Bisericii și a neamului românesc.

După cuvîntarea Metropolitului, primită cu bucurie și dese și entusiaste urări de «Să trăeasă!», a urmat îmbrăcarea Arhierelui înaintea altarului și predarea mitrei și a toiagului arhieresc, și îndată s'a și început S. liturgiă, care a decurs cu toată solemnitatea între cîntările eminentului și mult admiratului cor bisericesc condus de d-l prof. Dima.

Terminîndu-se S. liturgiă, Metropolitul a fost reconduc la reședința sa cu acelaș ceremonial, și apoi a urmat primirea deputațiilor diferite după program.

De la Blaj a venit o deputațiune compusă din d-l preposit Moldovan, d-nii Dr. Bunea și Dr. Hossu, canonicii.

După ameazi la 2 oare s'a început banchetul dat de Metropolitul la «Gesellschaftshaus». La acest banchet stăluțit, afară de membrii congresului, au fast invitați și alți fruntași români și toate notabilitățile civile și militare. Cu totul au fost 250 tăcîmuri.

S'au ținut numai opt toasturi oficiale după program și s'au dat răspunsurile la ele. Primul toast l'a ridicat *Metropolitul* pentru Majestatea Sa în semn de eternă recunoștință. Intre «Să trăească» și stînd în picioare au ascultat mesenii toastul și strofa primă din imnul împărătesc intonat de musica militară.

Dr. Il. *Pușcariu* a salutat pe Metropolitul, bărbatul doririlor clerului și a poporului, între urări de «Să trăească» însuflețite și îndelungate. D-l P. *Truța* a vorbit pentru factorii, cari au contribuit la întărire, și a mulțumit îndeosebi și guvernului, că a recomandat alegerea spre întărire. Archimandritul *Hamsea* a toastat în sănătatea episcopului evâng. săsesc Müller. Acesta a mulțumit într'un discurs călduros pentru buna înțelegere dintre bisericile din patriă și pentru Metropolitul Mețianu.

D-l preposit capitular *Moldovan* din Blaj, a toastat în același spirit și pentru frățeasca conlucrare a confesiunilor în apărarea intereselor creștinătății în contra principiilor subversive.

D-l *Simonescu* a ținut un toast frumos în limba germană pentru armată, care fu mult aplaudat.

Comandantul militar, feldmareșal *Propst*, a răspuns mulțumind.

D-l prof. *Popovici-Barcianu* a vorbit pentru comitat și reprezentantul său; Dr. *Micu* pentru vicariul Pușcariu; vice-șpanul *Reisenberger* a mulțumit în limba maghiară pentru salutare; d-l adv. *Liviu Lemenyi* (în limba germană) pentru orașul Sibiiu. Primarul *Drotleff* a răspuns printr'un discurs frumos, în pilde, în care a pledat pentru armonia și buna înțelegere între locuitorii orașului.

Banchetul, care a decurs cu demnitate, s'a terminat pe la 5½ oare.

Seara a urmat un concert stăluțit, dat de Reuniunea română de cîntări din Sibiiu în onoarea zilei.

IOAN MEȚIANU

Notițe biografice

Gazeta Transilvaniei publică interesante notițe biografice despre noul metropolit ortodox al Românilor din Ungaria și Transilvania, din care reproducem următoarele:

Ioan Mețianu este fiu eșit din sînul popoului. S'a născut în 9 Maiu 1828 în comuna fruntașă Zîrnești, lângă Brașov. Tatăl său, Bucur, a fost cantor la biserică și proprietar de frunțe în Zîrnești, iar mamă-sa, Maria, a fost fiica fostului potropop de acolo Ioan Baiul.

Micul Ioan, cînd era abia de trei ani, rămasese orfan de tată. Mamă-sa a fost singura lui creșcătoare. Ea l'a dat întîiu la școala elementară din Zîrnești. Dovedind talent și spor în studii, mamă-sa l'a trimis mai tîrziu la Brașov, unde după absolvirea școalelor normale, nefiind aici pe acel timp școale medii românești, a intrat în gimnasiul romano-catolic, avînd aici profesori pe Iacob Mureșianu și mai tîrziu și pe Andreiu-Mureșianu.

De aici trecu mai tîrziu la liceul romano-catolic din Cluj, unde a terminat cursurile filosofice. După asta intra la 1847 în institutul teologic din Sibiiu, pe care-l absolvi în 1850.

În același an, după absolvirea teologiei, tînrul Ioan Mețianu, la îndemnul mai multor bărbați fruntași de ai noștri, primi postul de

protonotar al Branului, de oare ce în acel timp la Români se simția mare lipsă de bărbați capabili de-a fi aplicați în posturi civile, dela cari pînă atunci Românii greco-orientali din Transilvania și cu deosebire cei de pe teritoriul fondului regiu, au fost esciși. În anul următor ocupa același oficiu în comuna sa natală Zîrnești.

În 1853 se întoarse iarăși în sînul clerului, fiind hirotonit ca preot de episcopul Șaguna în 5 Noembre 1853 și instituit paroch în comuna Rășnov, care pe atunci se ținea de protopresbiteratul III al Brașovului.

Preotul Ioan Mețianu era căsătorit din Noembre 1850 cu Maria Nan, fiica parochului Ioan Nan din Rășnov, antecesorul său în parochie. Din această căsătorie au avut 8 copii, dintre cari astăzi mai sunt în viață numai trei, anume: *Maria*, măritată după d-l Nicolae Garoiu, cunoscutul fruntaș, avocat și proprietar în Zîrnești; *Iancu*, doctor în drepturi și proprietar tot în Zîrnești, și *Eugen*, doctor în drepturi și avocat în Brașov.

În 1857 Mețianu se strămută ca paroch în Zîrnești, unde prin însușirile sale eminente a atras atențiunea episcopului Șaguna, care în 1858 l'a numit administrator al protopopiatului Brașov III, devenit vacant, cu reședința însă în Zîrnești, iar după doi ani și jumătate fu numit protopresbiter definitiv al acestui tract.

Ca șef al tractului, Ioan Mețianu s'a distins prin un excelent spirit organizator pe toate, terenele vieții noastre publice. Cu deosebire pe terenul școlar și bisericesc el a lucrat mult a zidit din nou mai toate edificiile școlare și le-a provăzut cu cele de lipsă și cu învățători buni, el a organizat și provăzut cu dotațiune toate parochiile din tractul său. Pentru a asigura viitorul școalelor și bisericelor, el a stăruit mult pentru înființarea de fonduri preoțești și școlare și pentru înzetrarea parochiilor cu porțiuni canonice. După ce intră în valoare articolul de lege LIII din 1868 privitor la egala îndreptățire a confesiunilor, Mețianu fără preget făcu tot ce i-a stat în putință pentru ca preoții și învățătorii români din comunele mestecate cu Sași să fie dotați din venitele comunale în mod relativ egal cu preoții și învățătorii sași. Ostenelile nu i-au rămas zadarnice, căci nicăieri în Transilvania bisericile și școalele românești din comunele

mestecate nu trăgeau în acel timp atâtea foloase din venitele comunale ca protopopiatul lui Mețianu.

Ca protopop însă Ioan Mețianu nu s'a mărginit numai la activitatea desfășurată pe terenul strâns bisericesc și școlar, ci el a luat parte mai la toate adunările naționale mai însemnate. În 1864 fu deputat la dieta din Cluj ales din partea districtului Făgăraș, iar după introducerea constituției fu membru conducător în congregația comitetului Făgăraș, unde Mețianu a luptat mult pentru susținerea limbii române în officii, etc.

Ca un fapt caracteristic din viața protopopului Ioan Mețianu se amintește și întrevinerea lui pentru a înceta persecuțiile în contra acelor părinți în cercul Brainelui, ai căror fii, în urma referințelor de pe atunci, se retrăgeau de la obligamentul militar, iar de altă parte interveni pe lângă popor, ca să satisfacă de bună voie obligamentul militar. Intervenirea avu succes, poporul se supuse de bună voie, persecuțiile încetară și protopopul Mețianu, la recomandarea fericitului Șaguna, fu distins pentru acest merit al său din partea monarhului cu «*crucea de aur cu coroană*».

Mețianu ca protopop și paroch, s'a distins ca unul dintre cei mai capabili bărbați ai bisericeii, din care cauză el și era invitat la toate adunările mai însemnate bisericești și naționale de pe acel timp. După reactivarea Metropoliei române gr. or., el fu ales deputat la toate sinoadele și congresele naționale bisericești, luînd parte în același timp în cele mai însemnate comisiuni. La congresul electoral național-bisericesc din 1873 lui i-s'a încredințat onorifică misiune de-a conduce actul alegerii de arhiepiscop și metropolit.

În 1874 Mețianu fu ales din partea sinodului eparchiei Aradului ca vicar episcopicesc și conducător al afacerilor bisericești din districtul Oradei-Mori. Ca vicar, lucrul cel dintîiu al lui a fost să cerceteze poporul, bisericile și școalele din o mare parte a districtului său consistorial, prin ceea ce a devenit foarte iubit de credincioșii săi. Ca vicar a intrat în în cinul monachal, fiind primit din partea egumenului sîrb al mănăstirei dela Hodoș-Bodrog.

Ca vicar la Oradea-Mare Mețianu a stat numai 8 luni, căci în 3 (15) Februarie 1875, si-

nodul eparchial al diecesei Aradului l'a ales *episcop* în locul fostului episcop Miron Romanul, care devenise Metropolit la Sibiiu. A fost chirotonit arhieru în 30 Martie 1875 prin metropolitul Miron Romanul și episcopul de atunci al Caransebeșului, Popasu, iar instalarea în scaunul episcopesc s'a făcut în 20 Aprilie st. v. 1875 prin actualul episcop al Caransebeșului Nicolae Popea, pe atunci vicar arhiepiscopesc.

Ca episcop, Ioan Mețianu și-a cîștigat în decursul celor 24 de ani ai archipastoriei sale merite neperitoare. El a fost un adevărat reorganizator al diecesei sale. Pe terenul școlar și bisericesc mai ales, diecesa Aradului a luat sub conducerea Prea Sînției Sale un avînt, pe care l-am văzut pus drept model chiar și din partea altor confesiuni.

Încă în primul an după ocuparea scaunului episcopesc, Ioan Mețianu s'a apucat să reorganizeze institutul teologic-pedagogic, ca singurul institut superior de cultură în diecesă, care pe atunci se afla în stare foarte deplorabilă, fiind amenințat chiar cu închidere din partea guvernului. În același an, cu ajutorul sinodului eparchial, s'a clădit edificiul, în 1876 s'au înmulțit cursurile preparandiale dela 2 la 3, s'a sporit numărul profesorilor și li-s'au îmbunătățit salariile la cîte 800 — 900 fl. (în loc 3 — 400, cum erau înainte). În 1876 a creat 3 stipendii de cîte 400 fl., pentru tineri, cari se vor dedica carierei profesionale, studiînd la universitate.

După ce astfel puse în ordine institutul pedagogic-teologic, își îndreptă privirea asupra învățătorilor dela sate. În 1877 înființă pentru creșterea lor *alumneul preparanzilor* din Arad, în care se creșteau la început 30 de elevi, iar azi dă adăpost la 70 — 80 elevi. Tot în 1877 a înființat cursul pentru pregătirea de învățătoare etc. În același an, 1877, cu sprijinul sinodului eparchial a pus temeliile *fondului preoțesc*, menit a ajuta în prima linie pe preoți neputincioși, pe văduvele și orfanii lor iar la urmă a devenit fond pentru salarisarea tuturor preoților din diecesă. Acest fond azi trece peste 330.943 fl., afară de aceea, că s'au împărțit numeroase ajutoare din el.

În 1878 s'a cumpărat casa de lângă reședința episcopicească, unde se află azi cancelariile consistoriale, iar la 1879 s'a zidit reședința episcopicească de azi, în locul celei vechi, care era

foarte rea ruinată. În același an a înființat din averea sa privată *tipografia diecesană*, despre care întemeietorul face mai pe larg amintire în circulara de adio, pe care o publicăm în numărul de azi.

În 1880 episcopul Mețianu a mijlocit a se primi câte doi elevi din diecesa sa în seminarul clerical din Cernăuți pe spesele fondului religiosar bucovinean, unde tinerii pot să-și câștige o calificățiune teologică superioară.

În 1883 prin colecte și alte ajutoare, s'a clădit seminarul diecesan, etc.

În 1884 s'au început procesele de despărțire hierarhică de către Sirbi; o parte din aceste procese s'au rezolvat în mod favorabil, altele sunt încă în curgere. Cu totul s'au intentat astfel de procese pentru vre-o 9 comune.

În 1887 s'a înființat un *fond de asigurare* a clădirilor bisericesti și școlare contra focului.

Acest fond trece astăzi peste 35.895 fl. În 1888 a înființat un *fond gimnasial*, care azi trece peste 8.187 fl. În 1889 s'a înființat în Aarad o școală de fetițe, care servește totodată și pentru pregătirea de învățătoare. În timpul din urmă cele trei cursuri preparandiale s'au sporit cu un al 4-lea curs, plus un alt curs pregătit și o școală practică. La acestea se mai adaugă nisuițele Prea Sfinției Sale de-a înființa la *Beiuș un alumneu* pentru tinerii români gr. or., cari studiază la gimnasiul român de acolo. Banii s'au și adunat deja în număr frumos, așa că alumneul se va putea înființa în curînd.

Mult s'a înaintat starea materială a diecesei și a mai multor parochii prin modul practic, de a înzestra anumite fonduri în realități, cumpărînd moșii de la erar, parte pentru diecesă, parte pentru noile parochii, cărora li s'au dat pentru răscumpărare. S'au cumpărat cu totul dela erar 4.545 jugăre cu 425.845 florini etc.

Iată aci numai o parte din faptele, prin cari episcopul Mețianu și-a atras iubirea și recunoștința credincioșilor, cărora fiii săi sufletești din diecesa Aradului le-a dat atît de frumos expresiune cu ocaziunea despărțirii. Iată și motivele, pentru care instalarea sa în scaunul de Archiepiscop și metropolit este întîmpinată cu atîta speranță și bucurie din partea fiilor acestei archidiecese!

Viitorul Românismului

D. dr. Teodor Fischer, profesor la universitatea din Marburg, publică în «*Westermanns Monatshefte*» (numărul din Martie a. c.) un articol în care, vorbind despre Români, face următoarele reflecțiuni:

Dintre cele 10 milioane Români — dublu atît cît Maghiari—locuiesc nu tocmai mult peste jumătate în regat, trei milioane în Ungaria și Transilvania, restul în Rusia, Bucovina ș. a. m. d.

Românii au făcut în ultimul pătrar de secol uimitoare progrese pe toate terenele și îndeosebi pe cel militar. Și cei ce locuiesc în Ungaria se ridică culturalicește, și economicește, se înmulțesc repede și se pătrund tot mai mult de conștiința națională cultivînd relațiunile cu regatul.

Pentru fie-cine, care recunoște referințele, nu poate să mai existe nici cea mai mică îndoială, că aici se va forma pe socoteala Maghiarilor înainte de a fi expirat o jumătate de secol, un mare stat național român, cam asemenea aceluia din vechia Dacie.

Acest stat apoi va trata pe cele 600.000 Maghiari, cari vor alcătui o insulă în mijlocul mării românești, cam în același fel cum sunt tratați astăzi Românii și celelalte naționalități din partea Ungurilor. Dacă înveți a cunoaște groasnică exasperare și starea culturală a Românilor, te înflorezi de scenele teribile, care se vor petrece în acel moment, cînd monachia Habsburgilor va primi o lovitură din afară și poporul vexat va putea spera mîntuire“...

Sistem în maghiarisare

Ziarele din Transilvania ne aduc știri că:

Marea societate de maghiarisare din Cluj, își lărgeste terenul.

Statutele vechi le a modificat în sensul noii direcțiuni.

În ședința din urmă a comitetului fi-nulă Duminecă, s'a hotărît a lansa apel către toți comiții, vicecomiții și primarii din Ardeal, cu rugarea să-i câștige noi membri în cadrul noilor statute.

Societatea a îmbrățișat acum și maghiarizarea numelor de familie. Comitetul secțiunii din Turda, anunță că a săvârșit 33 de maghisrisări. «Emke» a acoperit spesele procesului de schimbare a numelor și alte spese. Comitetul a votat recunoștința cassierului!

Germanii în contra maghiarisării

Societatea *Alldeutscher Sprach und Schriftverein* din Berlin a adresat un apel în formă de broșură către țărani agricultori germani din țările Coroanei ungurești («*An die ungarländischen deutschen Bauern!*») prin care îi îndeamnă să dea piept cu maghiarisarea și să nu sufere a fi maghiarizați. Apelul acesta dă prilej gazetelor ungurești de a provoca autoritățile politice să urmărească cu vigilență ori-ce «agitațiune» ce se face pe calea aceasta în masele poporului german din Ungaria și să procedă energic în contra «ațîțătorilor» din sinul lui. Iată cuprinsul apelului:

«Autoritățile ungurești vor să vă răpească nu numai limba și numele părinților voștri, ci și numirile vrednice ale localităților voastre de veacuri. Este o glorie ce aparține seminției germane, și Maghiarii aproape totul au să-l mulțumească Germanilor. Cele mai multe orașe ungurești Germanii le-au înființat, Germanii au desrobit pe Maghiari de sub jugul turcesc. Agricultori germani! Vouă nu vă este permis a împlini dorința Maghiarilor, fiți tari ca stînca în fața ispitelor. Alipiți-vă de datinele voastre germane și nu lăsați să vi se scurteze și calce ființa voastră germană!

Țăranii germani primesc de la autoritățile ungurești decizuri numai în limba maghiară, pe cari nu le pricep. În școale copiii lor sunt torturați cu învățarea limbei ungurești, ignorindu-se

obiectele de învățămînt mult mai însemnate pentru traiul vieții. În urmare, noua generațiune vorbește foarte defectuos atît limba maghiară, cît și cea germană. Țărani germani! Nu lăsați să vi se răpească limba voastră germană și învățămîntul matern. Maghiarilor le a succes de-a amăgi pe Germanii din Scepuș într'atît, că ei sunt acum dușmanii germanilor.

«Nimic nu este mai de desprețuit, de cît trădarea poporului rudă. În Sașii din Ardeal trăește încă viu sentimentul german de rasă, pe cînd la Șvabii și la Germanii din Ungaria vestică el abia mai licărește. De aceea voi Germanii din Ungaria vestică și din Banat și din celelalte părți ungare, faceți să se redeștepte sentimentul național german, scutiți-l și nu vă lăsați a vă transforma în talmi-Maghiari.»

Apelul, după cum cetim în ziarele ungurești, a fost răspîndit mai ales printre Germanii de la granița Ungariei. Pe șovinismul unguri îi supără grozav tonul demn în care este ținut și-i bagă în recori mai ales faptul, că vine tocmai din capitala marelui imperiu, acolo, unde residă împăratul puternic al Germanilor, care cu ocazia mileniului ridicase cavalerismul «națiunii alcătuitoare de stat» la nivelul, de unde mai sus nu putea să l ridice.

De atunci însă și pînă azi maghiarisarea violentă a îndreptat atacuri atît de cutezate în contra limbei germane, ca și în contra celorlalte limbi nemaghiare, în cît un țipăt de alarmă nu pare de loc ceva extraordinar chiar din partea unei societăți însemnate, ca aceea, care a dat apelul în cestiune.

UN APEL

Români,

Liga pentru unitatea culturală a tuturor Românilor, secția Bacău, a luat inițiativa ca să se ridice un bust memoriei marelui patriot *Constantin Negri* în orașul Bacău.

C. Negri face parte din acea generație de eroi cărora România de azi datorește ființa ei. Imprejurul lui se strîngeau tinerii cari au luptat pentru drepturile neamului românesc.

C. Negri a fost Ministrul și Trimisul lui Vodă Grigore Ghica — de fericită amintire — la conferința din Viena (1855); el, împreună cu Rallet, a plecat la Constantinopole (1855—56) pentru drepturile Țării în chestia averilor mănăstirești. El a fost *vice-președintele Divanului ad-hoc* al Moldovei (1857) — Președintele de drept fiind Mitropolitul Țării; în această Adunare s'au votat cele patru puncte — *Unirea, Autonomia, Regim constituțional și reprezentativ Principe străin* — cari formează baza organizării regatului Român de azi. În acea Adunare el a propus și susținut în deosebi *improprietărea locuitorilor săteni*.

În 1859, după ce renunță la tron, Constantin Negri pleacă ca trimis al Domnitorului Alexandru Cuza la Constantinopole; acolo susține și obține, de la Poartă și Puterile garante, *Unirea țărilor surori* — cu toate piedicile ce i-se puneau în cale. *Tot lui Țara datorește azi faptul că este stăpână peste averile mănăstirești.*

Abnegația, devotamentul, iubirea curată ce avea el pentru Patrie și neamul românesc sunt virtuți pe cari voim să le trecem la nemurire și să le săpăm în mintea și sufletul viitoarei generații.

Un călduros apel acem la toți Românii, rugându-i a ne da concursul pentru realizarea acestei opere.

Primum orce ofrande ni s'ar trimite.

Rugăm pe onor. donatori a trimite sumele, ce vor binevoi a da, d-lui *Victor Nasta*, casierul Ligii culturale, secția Bacău.

Comitetul Secțiunii de Bacău.

DIŢ BUCOVINA

Situația nesuferită în care au fost împinși și în care sunt ținuti Românii din Bucovina, fac pe un fruntași al poporului de acolo să conchidă, într'un articol pu-

blicat în *Patria*, următoarea propunere semnificativă:

Situațiunea actuală reclamă deci cea mai urgentă dare în proces a călcătorilor de lege.

Meetinguri mari și un memorand detaliat cu fidelă ilustrare a referințelor create, absolut nesuportabile, prosternut înaltului tron de o deputațiune constatatoare din bărbați însemnați, conștienți, independenți e imperativul cel mai necondiționat spre sanarea referințelor atât de morbide.

Aceia dintre Români, cari nu voiau să auză, în anii din urmă, de o politică de asemenea «agitatiuni» în Transilvania crezând că rugăciunile și plecăciunile constituie ele singure o politică serioasă, se pot convinge acum că în Austro-Ungaria *trebuie să te afirmi, dacă vrei să fi confirmat în drepturile tale.*

„Das magyarische Ungarn und der Dreibund“

Baron Bánffy hat seinem Nachfolger Szell zweierlei Vermächtniss hinterlassen: Das eine, das der jetzige Ministerpräsident in Wahrheit als lachender Erbe antreten konnte, ist der mit Badeni vereinbarte neue handelspolitische Ausgleich, der Ungarn ungeheure Vortheile, ja das Übergewicht in allen wirthschaftlichen Angelegenheiten über die österreichische Reichshälfte bringt und der ohne Widerspruch von den gesetzgebenden Körpern angenommen werden wird, zumal er ausdrücklich feststellt, dass Ungarn ein selbständiges Zoll- und Wirthschaftsgebiet geworden sei, — das andere, das minder ertheulich ist, bildet das grosse politische Fehlerregister auf so ziemlich allen Gebieten der inneren Verwaltung des Landes unter Tisza und Bánffy. Eine durch und durch corrumpirte Wirthschaft ist zu

beseitigen, eine Läuterung im Beamten- und Richterpersonal vorzunehmen, der Ausgleich mit der römischen Curie anzustreben und die Nationalitätenpolitik von Grund auf zu ändern, wenn anders der Rücktritt Bánffy's mehr besagen soll, als die Ersetzung einer verhassten Persönlichkeit durch eine allseitig geachtete und achtungswerthe. Die inneren Verhältnisse sind viel trauriger und morscher, als im Auslande meisthin angenommen wird. In dem Bestreben, um jeden Preis sich einen sicheren und thunlichst zahlreichen Anhang im Parlament zu erhalten, haben Bánffy und sein Vorgänger und Meister Koloman Tisza bei Besetzung aller Ämter und Vergebung der Deputirtenmandate ausschliesslich auf die politische Zuverlässigkeit, gar nicht auf die moralische Beschaffenheit der Bewerber Rücksicht genommen. So sind die Zustände entstanden, die man in Ungarn selbst als das System Tisza-Bánffy kennzeichnen erklärt.

Herr v. Szell hat in seiner Antrittsrede versprochen, das Recht zu handhaben ohne Unterscheidung von Partei, Religion, Stand und Nationalität. Man hat kein Recht an der Ehrlichkeit dieser Erklärung zu zweifeln. Abgesehen von der Erwägung der Gerechtigkeit, muss Herrn v. Szell die staatsmännische Einsicht in die Verkehrtheit der Politik seiner Vorgänger veranlassen, auf den Gebieten der inneren Verwaltung Wandel zu schaffen. Ganz besonders gilt das vom Gebiete der Nationalitäten. Die allem Gesetz und Gerechtigkeitsgefühl hohnsprechende Behandlung der nichtmagyarischen Staatsbürger Ungarns hat die Hälfte der Bevölkerung dem Staate entfremdet und zu der herrschenden magyarischen Rasse in feindseligem Gegensatz gebracht, ohne dass es gelungen wäre, dem magyarischen Volksstamm Überläufer zuzuführen, deren sittliche Minderwerthigkeit durch ihre Zahl auch nur einigermaßen ausgeglichen würde. In einer so-

eben, bei J. F. Lehmann in München erschienenen Schrift «Das magyarische Ungarn und der Dreibund» wird die Ausichtslosigkeit sowohl, wie die Gefährlichkeit der Magyarisirungspolitik unwiderleglich dargethan.

Prüft man die Bevölkerungsverhältnisse des (vorläufig reducirten) Magyarisirungsgebietes, so erhält man folgendes Bild: In Ungarn, ohne das autonome Croatien und das noch nicht einverleibte Fiume, stehen sich doch immer 7,356.874 Magyaren (48.6 Procent) und 7,776.620 (51.4 Procent) Nichtmagyaren gegenüber. Auf einem Gebiet von 173.675 Quadratkilometer mit 8,452.570 Seelen sind 6,275.718 Nichtmagyaren (74.24 Procent). Die Magyaren machen demnach auf $\frac{7}{10}$ des Gebietes ein Viertel der Bevölkerung aus, sie sind also in der geschlossenen Masse der Deutschen, Rumänen und Slaven eingestreut. Nimmt man nun den günstigen Fall an, dass die auf dem magyarischen Sprachgebiet eingeschlossenen 1,490.902 Nichtmagyaren (832.368 Deutsche, 488.190 Slaven, 58.121 Rumänen und 112.233 Andere) wirklich der Magyarisirung zugeführt werden könnten, so bleibt noch immer die Frage offen, wie man mit den übrigen, diesem Sprachgebiet entrückten 6,285.718 Deutschen, Rumänen und Slaven fertig werden kann. Diese Frage wird umso schwieriger, wenn man berücksichtigt, dass in allen diesen Volksstämmen das Nationalgefühl stark entwickelt ist, dass sie grossentheils aus zäh-conservativen Landbevölkerung bestehen, und dass vor der magyarischen Herrschaft der österreichische Absolutismus ihrer nationalen Entwicklung keine Hindernisse in den Weg gelegt hat.

Von den beinahe $8\frac{1}{2}$ Millionen Einwohnern des nichtmagyarischen Sprachgebietes sind nicht einmal 1 Million (963.607 oder 1.1 Procent) Städter. Die Massen von

7½ Millionen oder 89. Procent der Bevölkerung wohnen auf dem flachen Lande und sind meist Bauern und Arbeiter. Wie wird man diese dazu bringen können, neben ihrer Muttersprache noch eine Sprache zu erlernen, die sie in ihrer Umgebung entweder gar nicht oder nur selten zu hören bekommen, und die ihnen nicht einmal als Verständigungsmittel dient? Es gibt in Ungarn weit ausgebreitete Gegenden, wo die Magyaren nur dem Namen nach bekannt sind. So haben beispielweise die zusammenhängenden Verwaltungsbezirke des Braschoer (Kronstädter), Temescher, Hermannstädter, Fogarascher und Bistritzer Comitates beinahe 1½ Millionen Seelen auf eine Fläche von 33.000 Quadratkilometer, eine Fläche, die also bedeutend grösser ist als die Provinz Posen. Die *officielle* magyarische Statistik hat auf diesem Raum im Ganzen 79.440 Magyaren gezählt. (In Posen sind nach der Zählung vom Jahre 1890 dagegen 692.172 Deutsche.) Von den 79.440 Magyaren im erwähnten ungarischen Gebiete sind 24.620 Städter, so dass auf dem Lande 54.820 Bewohner anzutreffen sind, welche theils in einzelnen Gemeinden sich zusammendrängen, theils ganz versprengt sind. Auch in Nord-Ungarn lassen sich derartige Gebiete feststellen. So haben die sieben Verwaltungsbezirke Arwa Trentschin, Liptau, Neusohl, Turotz, Sárosch und Sepesch eine Ausdehnung von 20.262 Quadratkilometer mit beinahe 1 Million Einwohner (914.413), wovon nur 24.240 Magyaren; die Hälfte derselben (11.151) wohnt in den Städten.

In magyerischen Kreisen legt man dem Einfluss der Städte auf die Landbevölkerung ein grosses Gewicht bei und hofft durch diesen die grosse und geschlossene Masse der Nichtmagyaren leichter zu magyarisieren. Aber auch diese Hoffnungen erweisen sich, wie aus nachstehenden Daten erhellt, als trügerische. Auf sieben Zehnteln

des Landes, welche von den Nichtmagyaren der Zahl nach beherrscht werden, gibt es überhaupt nur 7 grössere Städte (über 30.000 Einwohner). Von diesen sind zwei (Pressburg und Temeschvar) überwiegend deutsch, in einer (Maria Theresiopel) machen die Serben beinahe die Hälfte der Bevölkerung aus, in einer (Kronstadt) halten sich Deutsche, Rumänen und Magyaren zu gleichen Theilen die Waage, in einer (Arad) bilden Rumänen und Deutsche sehr ansehnliche Minderheiten; es bleiben daher im Ganzen nur zwei Städte: das mit Israeliten stark durchsetzte Grosswardein (90 Procent Magyaren) und das siebenbürgische Klausenburg (84 Procent Magyaren), von wo aus das Magyarenthum in das flache Land weiter getragen werden könnte. Dagegen sind unter den übrigen kleineren Städten eine ansehnliche Anzahl, welche dem Magyarenthum nach dieser Richtung keine Dienste erweisen können, ja demselben soviel als möglich entgegenarbeiten dürften. So haben die Städte Gross-Betschkerek und Eperiesch weniger als 25 Procent Magyaren; Schemnitz, Leutschau, Schässburg, Hermannstadt, Mediasch, Lugosch, Tyrnau, Bistritz, Käsmark, Pantschova, Neudorf, Deutschendorf weniger als 16 Procent Magyaren; Karpfen, Weisskirchen, Göllnitz, Kremnitz, Werschetz, Mühlbach, Bries, Königsberg, Bösing, Skalitz, Kirchdrauf und Modern zwischen 3 und 6 Procent Magyaren.

Selbst wenn man einen sehr langen Zeitabschnitt für das Gelingen des in Aussicht genommenen Werkes der Magyarisierung in Rechnung genommen hat, wird es gewiss keine leichte Aufgabe sein, diese Städte, die aus der nichtmagyarischen Landbevölkerung stets einen natürlichen Zuwachs erhalten, zu magyarischen Stützpunkten zu machen. Und auch im Falle des Gelingens bleibt erst recht noch die Umformung der Masse der Landbevöl-

kerung als eine zu überwältigende Riesenarbeit, an welcher der Staat seine besten Kräfte aufreiben würde, ohne die geringste Sicherstellung für das Gelingen zu besitzen.

Unter Széll'scher „Gerechtigkeit“

Der grosse siebenbürgische magyarische Kulturverein, dessen Zweck bekanntlich die *Magyarisierung* der anderssprachigen Bevölkerung ist, hat seinen Wirkungskreis bedeutend erweitert. Er hat seine Satzungen im Sinne dieser neuen Richtung geändert.

In der letzten Sitzung wurde der Beschluss gefasst, einen «patriotisch» Aufruf an alle Obergespanne, Vicegespanne und Bürgermeister von Siebenbürgen zu richten um alle diese Behörden zu ersuchen, dem Magyarisierungs-Vereine Mitglieder zu werben.

Der Verein befasst sich jetzt auch mit der Magyarisierung der Familien-Namen. Der Zweig-Verein von Turda meldet, er habe schon 33 Namenmagyarisierungen erwirkt. Die Centrale bestreitet alle Kosten, die mit der Magyarisierung der Namen verbunden sind.

Und das Alles unter der Herrschaft der berühmten Széll'schen «*Recht's*» und «*Gerechtigkeit's*» Principien!

INFORMAȚIUNI

Tribunei din Sibiu îi-se scrie din Neoplanta (Neusatz), în Ungaria de Meazăzi, că episcopatul sîrbesc gr.-or. de acolo va înființa un liceu superior sîrbesc. Preliminarul speselor este de 103.123 fl. Edificarea se va începe încă în primăvara anului curent.

Din cauză că ziua de **Sîmbătă 6 Martie**, cînd era să se dea Serata Teatrală și musicală în folosul Ligei la Ateneu, cade în săptămîna cea mare a postului, cînd toate spectacolele sunt oprite, această reprezentațiune va avea loc în **ziua de Marți 16 Martie a. c.**

Toate biletele vîndute pentru ziua de 6 Martie **sunt valabile pentru ziua de 16 Martie.**

Comitetul Ligei Culturale.

Ministrul de război al Austro-Ungariei, generalul Krieghammer a dat ordin de a se compune o colecțiune de toate cîntecile militare în *toate limbile din vecina împărăție.*

Această veste a produs mulțumire și un tel de respirație mai ușoară în sinul asupritelor naționalități.

Ele își vor fi aducînd și cu acest prilej cu duioșie aminte de timpurile cînd nu exista încă stăpînirea maghiară, ci cînd numai vulturul cu două capete al Austriei plana asupra lor.

Și azi, mai ales naționalitățile din Ungaria numai în armata împărătească ce a rămas austriacă în spiritul ei, mai găsesc din cînd în cînd o rază de mîngiere.

Comitetul central executiv al Ligei culturale aduce viile sale mulțumiri d-lui C. Tălășescu, directorul Societății Cooperative «*Viata*», pentru generoasa ofrandă de Lei 200, ce a bine-voit a face Ligei,— pentru sporirea fondurilor sale.

În zile acestea iese de sub tipar un volum de «*Memorii*» de d-na *Iudita Secula n. Truța*, sub titlu; «*Din vremuri apuse*».

Volumul cuprinde evenimente din revoluțiunea Românilor din Transilvania, din memorabilul an 1849.

Formatul e 8° mic, 6 coale de tipar.